

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตของจังหวัดเชียงใหม่ที่ผ่านมามีผ้าทอเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีความจำเป็นต่อวิถีชีวิตชาวเชียงใหม่มาแต่อดีต ทั้งยังเป็นสินค้าสำคัญและมีราคาดี ไม่ว่าจะเป็ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมก็ตาม โดยผ้าทอที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของเชียงใหม่ก็คือ ผ้าตีนจกแม่แจ่ม โดยมีการผลิตที่อำเภอแม่แจ่มเพียงแห่งเดียวเท่านั้นในเชียงใหม่ โดยมีการถักทอสวมใส่ที่สืบทอดกันมากกว่า 200 ปี โดยผ้าขึ้นตีนจกแม่แจ่ม มีหลายสีสันทลากลวดลาย โดยลวดลายที่นิยมทอกันมาแต่โบราณก็คือ พวกช้าง ม้า นก ไก่ นาค หงส์ ดอกไม้ แล้วจบด้วยส่วนล่างสุดบริเวณตีนชั้นที่เรียกว่า หางสะเปา และจากความงามประณีตและมีราคาสูงของขึ้นตีนแม่แจ่ม ก็มาถึงผ้าไหมสันกำแพงที่ขึ้นชื่อมาเกือบศตวรรษ โดยที่ ผ้าไหมสันกำแพงมีหลายแบบ มีทั้งผ้าพื้นสีต่าง ๆ ผ้าลายขวางสองแถวจนถึงห้าแถว ผ้าไหมสันกำแพงมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น จากการทอที่กระตุกที่จ้างชาวบ้านทอก็กลายมาเป็นระบบโรงงานทอผ้าอย่างเป็นล่ำเป็นสันทำให้สนองความต้องการของลูกค้าครั้งละมาก ๆ

ในปัจจุบันนี้ที่อำเภอจอมทองตั้งอยู่บนถนนเชียงใหม่-ฮอด มีแหล่งทอผ้าขนาดใหญ่เช่นกัน และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักว่าเป็นแหล่งผลิตผ้าฝ้ายทอมือแบบโบราณที่มีคุณภาพ โดยสืบเนื่องจากในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สินค้าอุปโภคบริโภคขาดแคลน นางแสงดา บันสิทธิ์ หรือที่ชาวบ้านในจอมทองเรียกว่า ป้าดา เป็นคนจอมทอง เกิดเมื่อปี พ.ศ.2465 ป้าดา มีใจรักทางการทอผ้าโดยฝึกหัดจากคุณยายตั้งแต่เด็ก ๆ จึงคิดทอผ้าข้อมสีเปลือกไม้ให้กับสามีเพื่อใช้ตัดชุดราชการ แม้ว่าต่อมาสถานการณ์จะดีขึ้นและมีเสื้อผ้าให้เลือกใช้มากมาย แต่ป้าดา ก็ยังมุ่งมั่นที่จะทอผ้าฝ้ายและชักชวนกลุ่มแม่บ้านให้ร่วมกันทอผ้าพื้นเมืองนี้ขึ้น

ป้าดาสร้างสรรค์ผลงานด้วยการทุ่มเทความคิดในการออกแบบลวดลายและข้อมสีจากธรรมชาติจากเปลือกไม้ ใบไม้ เช่นใบคราม หรือหม้อข้อม ข้อมแล้วได้สีน้ำเงิน ครั่งที่ให้สีแดงสด ไม้ขนุนให้สีเหลือง เป็นต้น ผ้าทอของท่านได้รับการยกย่องว่ามีความประณีตงดงาม มีชื่อเสียงเลื่องลือทั้งในประเทศและต่างประเทศ ป้าดาได้รับเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (การทอผ้า) ในปี พ.ศ.2529 และเสียชีวิตลงเมื่อวันที่ 11ม.ค. พ.ศ.2536 อายุ 73 ปี ปัจจุบันบ้านหลังเดิมของท่าน จัดเป็นพิพิธภัณฑ์แสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการทอผ้า ในนาม "บ้านไร่ไผ่งาม" โดยมีบุตรของป้าดา คุณแสวณีย์ บันสิทธิ์ ดำเนินกิจการทอผ้าสืบต่อมา ภายในบ้านจะมีกลุ่มแม่บ้านซึ่งได้รับการถ่ายทอดการทำผ้าฝ้ายทอมือข้อมสีธรรมชาติจากคุณแสงดา บันสิทธิ์ มานั่งทอผ้าตั้งแต่เช้าจรดเย็น นอกจากนี้ยังมีผลผลิตผ้าทอที่ทำจากฝ้ายพันธุ์พื้นเมือง วางให้เลือกชมและจำหน่ายด้วย อาจจะกล่าว

ได้ว่า คุณป้าแสงดา บันสิทธิ์ เป็นผู้ริเริ่มดำเนินกิจการทอผ้าฝ้ายจาก หัตถกรรมในครัวเรือน มาเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ระดับอำเภอ และสร้างให้ ผ้าฝ้ายทอมือจากอำเภอจอมทอง ซึ่งเรียกกันว่า ผ้าฝ้ายจอมทอง เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง โดยปัจจุบันนี้ ก็ได้มีกลุ่มแม่บ้านจากหลายๆหมู่บ้านใน อำเภอจอมทอง ดำเนินกิจการทอผ้าฝ้ายตามแบบอย่างคุณป้าแสงดา นี้อย่างเป็นลำดับ ใน การทอผ้า ฝ้าย ก็จะทำการย้อมสีสันทันจากพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ โดยการนำเอาเปลือกไม้หรือใบไม้ ดอกไม้ มาทำ เป็นสีย้อมผ้าทอมือ และการทอผ้าฝ้ายทอมือนี้อาจใช้ฝ้ายพันธุ์พื้นเมืองที่มีคุณภาพดีกว่าผ้าฝ้ายพันธุ์ ใหม่และมีสีสันทันเป็นธรรมชาติยิ่งกว่า สามารถนำผ้าทอที่ผลิตได้เข้ามาส่งให้กับร้านค้าผ้าพื้นเมือง ใน อำเภอเมือง เพื่อจำหน่าย หรือนำไปผลิตตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มทำจากผ้าฝ้ายจอมทอง วางจำหน่าย อย่างแพร่หลาย กล่าวกันว่างานผ้าที่ทอขึ้นด้วยความคิดสร้างสรรค์ นั่นคือการถักทอชีวิตไว้ในผืนผ้า อันเป็นภูมิปัญญาแผ่นดิน หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยผ้าฝ้ายที่ทอขึ้นในอำเภอจอมทองล้วนใช้การ ย้อมจากสีสันทันพันธุ์ไม้ที่ปลูกขึ้นเอง ดังนั้นสีสันทันที่ได้จึงคงตามธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เป็นของตน เอง และยังเป็น การอนุรักษ์ธรรมชาติอีกด้วย

ในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปทำจากผ้าฝ้าย จอมทอง ที่จำหน่ายในร้านค้าผ้าฝ้ายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากผ้าฝ้ายจอมทองนั้น ในปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวต่างชาติซึ่ง มีจำนวนไม่น้อยที่ซื้อเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปทำจากผ้าฝ้ายจอมทอง ไปจำหน่ายยังประเทศของตน เนื่องจากผ้าฝ้ายจอมทองเป็นผ้าฝ้ายที่มีเอกลักษณ์ของตนเองและเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากธรรมชาติ ดังนั้นจึงเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ควรจะได้รับ การอนุรักษ์ และส่งเสริมจาก หน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน ให้เป็นอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และต่อเนื่อง เป็น การสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับคนท้องถิ่น และยกระดับสินค้าให้สามารถเป็นสินค้าส่งออก สร้างรายได้ให้กับประเทศอีกทางหนึ่ง

ดังนั้นในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ จะได้มุ่งทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับอุปสงค์ใน เครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปทำจากผ้าฝ้ายจอมทอง ที่จำหน่ายในร้านค้าผ้าฝ้ายและผ้าพื้นเมือง ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อการตัดสินใจ เลือกรซื้อเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปที่ทำจากผ้าฝ้ายจอมทองของผู้บริโภค ตลอดจนศึกษารูปแบบและ ลักษณะการเลือกซื้อของผู้บริโภคว่ามีลักษณะ โครงสร้างเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์ต่อ ผู้ประกอบการร้านค้าผ้าฝ้ายในการปรับปรุง จัดการด้านธุรกิจต่อไป และเป็นแนวทางในการกำหนด ขอบเขตในการคัดเลือกรูปแบบ และประเภทของผ้าฝ้ายให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าของทางร้านค้า ได้อย่างเหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ในเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปทำจากผ้าฝ้ายจอมทอง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ประโยชน์ต่อผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปทำจากผ้าฝ้ายจอมทอง เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกซื้อและ กระบวนการในการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปทำจากผ้าฝ้ายจอมทองของผู้บริโภค และ เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นำเสนอผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา อีกทั้งพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานด้านส่วนประสมทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

1.3.2 ประโยชน์ต่อผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปทำจากผ้าฝ้ายจอมทอง ในการพิจารณาปรับปรุง และส่งเสริมในด้านการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

1.3.3 ประโยชน์ต่อผู้ผลิตผ้าฝ้ายจอมทอง ในการพิจารณาปรับปรุง การดำเนินงานด้านส่วนประสมทางการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค